

Gita Švarce

Ar Liepājas vēju pieskārienu un Baltijas jūras elpu:

Kurzemes bibliotekāri satiekas Liepājas pusē

Vasaras vidus Kurzemes puses bibliotekāriem jau vairākus gadus iezīmējas ar īpašu notikumu — Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) Kurzemes nodaļas vasaras novadpētniecības nometni. LBB Kurzemes nodaļa dibināta 2010.gadā Saldū un apvieno bibliotekārā darba speciālistus no Saldus, Liepājas, Talsu, Kuldīgas un Ventspils reģioniem. Lai uzzinātu jaunākās aktualitātes, dalītos pieredzē un labāk izprastu katra novada raksturīgākās kultūras īpatnības — vēsturi, vietas un personības, nometnes organizēšanu katru gadu uzņemas cits novads. Šajā gadā organizatora stafeti pārņēma Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka (LCZB). Tā kā pasākumā aptverto tēmu loks kļūst plašāks un dziļāks, šogad tas ieguvis jaunu skanējumu — konference-saiets. Pasākums ar dzejisko aicinājumu “Bet neaizmirstiet pa burzmu iekopt sevī Kurzemi” (Māris Čaklais) noritēja 2012.gada 18. un 19.jūlijā, tajā piedalījās vairāk nekā 50 bibliotēku speciālisti no Talsiem, Ventspils, Saldus, Kuldīgas un Liepājas reģioniem.

Konferences atklāšanā LCZB direktore **Ilga Erba** atgādināja saieta mērķi jau pieminētajiem M.Čaklā (1940–2003) vārdiem:

"Atkal Kurzeme ģērbj,

Atkal iekopta ēdina.

Bet neaizmirstiet pa burzmu

lekopt sevī Kurzemi."

Vispirms dalībnieki noklausījās Liepājas domes Attīstības pārvaldes vadītāja **Vilņa Vitkovska** ziņojumu par Liepājas ekonomisko situāciju, sasniegumiem un izaugsmes iespējām, savukārt Liepājas pilsētas pašvaldības iestādes "Kultūras pārvalde" vadītāja **Lelde Viksna** piedāvāja priekšlasījumu par diskutējamu jautājumu **"Kāpēc kultūra ir nepieciešama cilvēkiem, varbūt varam iztikt bez tās, varbūt ir nepieciešama tikai ražošanā?"** Viņa uzsvēra, ka kultūra ir nācijas pastāvēšanas pamats un indivīda "kultūras mugursomu" veido ģimene, izglītības sistēma, sabiedrība, vide (pilsēta, pagasts, novads utt.), valsts un piederības izjūta konkrētai nācijai. Tomēr vislielākā ietekme ir cilvēkiem, kas piepilda šo "mugursomu" — kultūras darbiniekiem, kas palīdz izturēt dzīves grūtības, vairo pozitīvas emocijas. "Kultūras mugursomu" veidotāju Liepājā netrūkst, te ir stabils, plašs un sazarots kultūras institūciju tīkls, liela radošo profesiju pārstāvniecība, attīstīts NVO sektors. "Kultūras mugursomas" saturs Liepājā var būt ļoti bagāts — pilsētā plaši pieejama literatūra, mūzika, kultūras mantojums, teātris, amatiermāksla, kino, foto un citu radošo industriju devums. Tāpat kā daudzas citas nozares, arī kultūras nozare saskaras ar problēmām. Pēc runātājas domām tās ir: domāšana vienīgi savas jomas ietvaros, paaudžu pēctecības un harizmātisku personību trūkums, pretestība jaunām idejām, nepietiekams radošums, ārzemju pieredzes un valodu zināšanu trūkums. Šādā kontekstā L.Viksna atzinīgi novērtēja bibliotekāru un bibliotēku potenciālu uzsverot, ka bibliotekāri ir spējīgi izmainīt cilvēku dzīvi.

Saieta dalībnieki apmeklēja Liepājas vecāko dievnamu — Sv. Annas evaņģēliski luterisko baznīcu, par kuru pirmās ziņas rodamas jau 1508.gadā, Livonijas ordeņa mestra Valtera fon Pletenberga lēņu grāmatā. Sv. Annas baznīcas lepnums ir monumentālais altāris un slavenā vācu ērģeļu būvnieka Eberharda Frīdriha Valkera (*Eberhard Friedrich Walcker*, 1794–1872) dibinātā uzņēmuma "E. F. Walcker & Cie" ērģeles. Altāri darinājis Ventspilī dzimušais izcilais holandiešu kokgrizējs

Ilga Erba (no labās), Silvija Tretjakova un Vija Nadziņa diskutē pie Sv. Annas ev. lut. baznīcas Liepājā

Nikolauss Sefrenss (*Söffrens, Seffrenz*, 1662–1710) juniors. Konferences dalībnieki apmeklēja arī LCZB, kur Starpbibliotēku abonementa nodaļas vadītāja **Tamāra Podiņa** iepazīstināja ar izstādi **"Liepājas CZB krājuma retumi"**. Tajā bija apskatāma tikai neliela daļa no bibliotēkas apjomīgā un nozīmīgā krājuma, kas ietver 1510.–1945.gada izdevumus. To skaitā ir grāmatas par Liepāju latviešu, vācu un citās valodās, unikāli izde-

vumi, no kuriem atlicis (zināms) tikai viens vienīgs eksemplārs, kā arī Liepājas grāmatu izdevēja, pedagoga un bibliotekāra Klāva Ukstiņa (1832–1904) iespieddarbi. Ciemiņi varēja aplūkot vecāko grāmatu bibliotēkas krājumā “Der neue Layenspiegel von rechtmässigen Ordnungen in burgerlichen und peinlichen Regimenten” (1510) — tas ir viens no pirmajiem romiešu tiesību apkopojuma izdevumiem vācu valodā, bagātīgi ilustrēts ar kokgriezuma attēliem. Bija apskatāma arī krājumā vecākā Bībele latviešu valodā, kas izdota Rīgā, 1794. gadā, tās iesējums grezni rotāts Kurzemes amatnieku apkalumiem. 1777.gadā dibinātajā LCZB krājumā ir aptuveni 66 000 iespieddarbu, kas izdoti līdz 1945.gadam latviešu valodā un citvalodās. Lasītājiem tie pieejami uz vietas bibliotēkā.

Saieta dalībnieki iepazīna pilsētu pastaigā “**Liepāja — kā pa notīm**”. Šis teiciens jāuztver burtiski, jo pilsētas ielu segumā iekaltās notis norāda uz Liepājas interesantākajiem un populārākajiem objektiem, piemēram, Rožu laukumu, Latvijas mūziķu Slavas aleju, Liepājas muzeju un Kūrmājas prospektā uzstādītajām bronzas skulptūrām, kurās iemūžināti Liepājas himnas “**Pilsētā, kurā piedzimst vējš**” tēli: *Laivinieks, Vārna, Dzintara latvieši, Telefonists un Cilvēku mežs*. Liepājas apskate noslēdzās Liepājas ziemeļos — skaistajā un skarabajā **Karostā**, kur savulaik bija viens no lielākajiem militārajiem kompleksiem Latvijā. Tagad šī savdabīgā pilsētas daļa ir tūristu iecienīts apskates objekts. Karostas vēstures entuziasts **Juris Raķis** uzsvēra — “*Karosta ir vērtīgs militārais un kultūras mantojums. Tā ir laikmeta liecība, kādas nav pieejamas nekur citur, informācija un pieredze, kas ir vērtējama kā unikāla ne vien Latvijā, bet arī Eiropas mērogā.*” Dalībnieki pakavējās pie Oskara Kalpaka tilta, Sv. Nikolaja pareizticīgo Jūras katedrāles, Ziemeļu mola, kur kopīgi izbaudīja jūras skaistumu un saulrietu.

Pēc pastaigas dalībnieki devās uz Grobiņu, lai apskatītu tās bibliotēku un rakstnieces Zentas Mauriņas (1897–1978) piemiņas istabu. Grobiņā dalībnieki izgaršoja tradicionālos kurzemnieku ēdienus — bukstiņbiezputru un skābputru.

Pirmā saieta diena noslēdzās Nīcas pagasta atpūtas kompleksā “Vērbeļnieki”. Ar māksliniekiem **Edgaru Puļātu** un **Valdi Aivaru** tikšanās prieku varēja izdziedāt kopīgās dziesmās, izbaudot tuvīnās jūras varenību.

Saieta otrajā dienā katra novada pārstāvji dalījās savā pieredzē par literāro novadpētniecību. LCZB Bibliogrāfijas un uzziņu nodaļas vadītāja **Indra Latvele** savā ziņojumā “**Novadnieciskās rakstniecības popularizēšana Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā**” uzsvēra, ka “*reģionālisms literatūrā ir jautājums par identitāti; mēs esam daļa no globālā un daļa no lokālā*”. Viņa informēja kolēģus par novadnieciskās literatūras avotbāzes veidošanu un popularizēšanu LCZB. Tās ir tematiskās literatūras izstādes, sarīkojumi ar un par rakstniekiem, bibliogrāfisko rādītāju sērija “Liepājas literāti — jubilāri”, kas iznāk kopš 1981.gada un ietver 9 rādītājus par 7 literātiem: Olafu Gūtmani (1927), Sandru Vensko (1958), Ēriku Kūli (1941), Māri Runguli

(1950), Vinifredu Kraučī (1939–2005), Edvinu Tauriņu (1937) un Modri Zihmani (1927).

Mārtiņš Lagzdons

Saldus pārstāvji **Mārtiņš Lagzdons** un **Aija Pelīte** piedāvāja prezentāciju “**Literārā novadpētniecība Saldus novadā**” un materiālu par saldenieku — dzejnieku **M.Čaklo**. Saldenieki pastāstīja par iecerēm novadpētniecībā, proti, materiālu digitalizēšanu un publicēšanu internetā, datubāzes izveidi, darbu izlašu kā suvenīrizdevumu veidošanu, literātu kartes un bibliogrāfisko rādītāju sastādīšanu.

Maija Laukmane

Par Talsu puses novadpētniecību klātesošos informēja Talsu bērnu bibliotēkas darbiniece **Maija Laukmane**, kuras stāstījums bija gaišs, informācijas bagāts un atraktīvs. Arī talsinieki ir veikuši lielu darbu, apkopojot ziņas par Talsu pilsētas un novadu literātiem, folkloru un valodu, neaizmirstot arī lībiešu valodu un tās saglabāšanas nozīmi. M.Laukmane atgādināja Kārļa Milēnbaha (1853–1916) piensumu Talsu novadu vārdu vākšanā un senaizmirstu latviešu vārdu popularizēšanā.

Savu skatījumu uz literāro novadpētniecību sniedza Kuldīgas kolēģes. Kuldīgas Galvenās bibliotēkas Automatizācijas un informācijas resursu apstrādes nodaļas Novadpētniecības sektora vadītājas **Hedvigas Šteinbergas** piedāvātā prezentācija “**Kurzemes hercogiste daiļliteratūrā**” bija aizraujošs mēģinājums ielūkoties hercogistes vēsturē caur dažādiem daiļdarbiem.

Ventspils kolēģu demonstrētajā videomateriālā “**Literārā novadpētniecība Ventspilī. Izdevumi ventiņu valodā**” klātesošie varēja ieklausīties tāmnieku dialektam piederīgās ventiņu izloksnes krāšņajā skaņējumā un iepazīt autorus (Alant Vīls (arī Fricis Dzies-

Liepājas domes Attīstības pārvaldes vadītājs Vilnis Vitkovskis sniedz ziņojumu par Liepājas ekonomisko situāciju un izaugsmes iespējām

ma, īst.v. Fricis Forstmanis, 1906–2004), Kuraž Krišs (arī Kārlis Kurbads, īst.v. Kārlis Zvejnieks, dz. 1921.g.), Zigfrīds Strauts (īst.v. Zigfrīds Pauls Zostiņš, 1929–1988), Emma Kārklis (īst.v. Maija Krūkle) u.c.), kuri to iemūžinājuši literatūrā. Ventspilnieki piedāvāja arī tematisku iespieddarbu izstādi **“Kā rune ventiš?”**

Novadpētniecības konferenci-saietu noslēdza Liepājas Universitātes profesora **Edgara Lāma** priekšlasī-

gandarījums par sasniegumiem. Tikšanās un pieredzes apmaiņa par novadpētniecības tendencēm bibliotekārajā darbā spilgtāk iezīmēja novadpētniecības darba devumu, atklāja personālo aspektu literatūrā un citās mākslās, izcēla katra Kurzemes novada īpašo pienesumu.

Uz tikšanos nākamajā — LBB Kurzemes nodaļas 4. vasaras novadpētniecības konferencē Ventspilī 2013. gadā!

jums **“Kas tā tāda — novadnieciskā literatūra”**. E.Lāms piedāvāja savu skatījumu uz novadniecisko literatūru Latvijā, atzīmējot, ka novadpētniecība ir lokālās vides īpatnību pētniecība, arī literatūrā. Lektors uzsvēra reģionālā faktora nozīmi rakstnieku daiļradē. Latviešu literatūrai ir raksturīgs novadu jeb lokālpatriotisms, kā spilgtākie pārstāvji minami: Kārlis Skalbe, Brāļi Kaudzītes, Edvards Virza, Jēkabs Janševskis u.c. Atklāts paliek jautājums — kā klasificēt novadniecisko literatūru — vai pēc autoru dzīvesvietas, kas dzīves laikā nereti mainās vairākkārt, vai arī pēc viņu daiļrades, kurā jūtama dzimtās puses ietekme?

Novadpētniecības konferences-saiets bija interesants piedzīvojums gan organizatoriem, gan dalībniekiem, tajā savijās profesionālās intereses un pieredze, entuziasms un

Klausoties stāstījumā par Z.Mauriņu — Z.Mauriņas muzejā Grobiņā